

Streszczenie

Wpływ synestezji na interpretację dzieł muzycznych na przykładzie *24 Preludiów op. 11* Aleksandra Skriabina, *Szeherazady* Maurice'a Ravela oraz *Pieśni Rozpaczy i Samotności* Marty Ptaszyńskiej

Słowa kluczowe: synestezja, synestezja kolorowego słyszenia, doznania zmysłowe, skojarzenia, interpretacja, barwa dźwięku.

Niniejsza dysertacja doktorska przedstawia zjawisko synestezji, jej występowanie wśród muzyków oraz analizę jej wpływu na interpretację wykonywanych utworów muzycznych – *24 Preludiów op. 11* Aleksandra Skriabina, *Szeherazady* Maurice'a Ravela oraz *Pieśni Rozpaczy i Samotności* Marty Ptaszyńskiej. Po wyjaśnieniu pojęcia synestezji, nakreślony zostaje jej rys historyczny w sztuce oraz występowanie na przestrzeni wieków w różnych dziedzinach – muzyce, malarstwie, literaturze i poezji. Zjawisko synestezji pokazane jest również z perspektywy psychologicznej i omówione zostają jego cechy, rodzaje i typy, jak również sposoby jego rozpoznawania i współwystępowanie z niektórymi zdolnościami i cechami osobowości. Główną część pracy stanowi analiza wpływu doznań synestezyjnych na interpretację dzieła, przy jednoczesnym przedstawieniu subiektywnych wrażeń zmysłowych, które w znakomitej większości dotyczą doznań kolorystycznych. Wykonywane utwory w sposób wybiórczy poddane są analizie na polu percepcji zmysłowej dźwięków, tonacji, kontekstu harmonicznego, melodyki oraz tekstu słownego w pieśniach. Obszarem najsilniejszego wpływu omawianych doznań okazuje się być barwa dźwięku i artykulacja, a co za tym idzie szeroko pojęta interpretacja. To one zdają się być zmienne i zależne od różnorodnych wrażeń kolorystycznych towarzyszących wykonaniu dzieła. Praca przedstawia także synestezję w kontekście doznań kolorystycznych na płaszczyźnie leksykalnej – głównie pod wpływem słów i liter oraz jej oddziaływanie w moim codziennym życiu, działalności artystycznej i pedagogicznej. Prezentując wybitnych muzyków – synestetyków, ukazany zostaje wpływ synestezji na ich twórczość i wykonawstwo. Opisane również są rozmowy ze współcześnie żyjącymi muzycznymi synestetykami, co pozwala na jeszcze głębsze poznanie zjawiska synestezji.